

SỰ THAM GIA CHÍNH TRỊ TRỰC TUYẾN CỦA CÔNG DÂN VÀ VAI TRÒ CỦA CHÍNH QUYỀN

TS. VŨ QUỲNH PHƯƠNG

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

● **Tóm tắt:** *Tham gia chính trị trực tuyến không phải là một hoạt động mới, song hoạt động này vẫn đặt ra nhiều vấn đề cần được nghiên cứu và đánh giá. Bài viết tập trung phân tích mối quan hệ giữa sự tham gia chính trị trực tuyến của công dân và sự phản hồi của chính quyền; đồng thời, làm rõ vai trò của chính quyền trong quá trình này; từ đó, đề xuất một số khuyến nghị chính sách nhằm nâng cao hiệu quả chính trị của chính quyền trong quá trình đổi mới và phát triển.*

● **Từ khóa:** *Tham gia chính trị trực tuyến; Chính quyền; Công dân.*

1. Tham gia chính trị trực tuyến của công dân và sự phản hồi của chính quyền

Sự tham gia chính trị trực tuyến

Từ những năm 1990, cùng với sự phát triển mạnh mẽ của internet, nhân loại chính thức bước vào thời đại thông tin mạng. Trong quá trình này, nhiều khái niệm chính trị mới đã xuất hiện như “thảo luận chính trị trực tuyến”, “chính trị ảo”... phản ánh sự hình thành các hình thức tham gia chính trị mới của công dân. Một trong những hình thức mới được người dân sử dụng là tham gia chính trị trực tuyến. Bàn về khái niệm tham gia chính trị của công dân, nhà khoa học chính trị người Mỹ Samuel P.Huntington đã nhấn mạnh sự tác động của người dân tới các hoạt động của chính quyền¹. Đây có thể coi là nội dung cốt lõi khi bàn về khái niệm tham gia chính trị của công dân. Về cơ bản, *sự tham gia chính trị* có thể được hiểu là những hoạt động tích cực của công dân nhằm tác động đến các vấn đề xã hội, qua đó,

họ bày tỏ mong muốn, đồng thời bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình thông qua các kênh hoặc các phương thức hợp pháp². Trong khi đó, *tham gia chính trị trực tuyến* được xem là một hình thức tham gia chính trị mới của công dân, xuất hiện cùng với sự phát triển của truyền thông và công nghệ máy tính cũng như sự phổ biến của việc sử dụng internet trong xã hội. Khái niệm này đề cập đến một loạt các hoạt động tham gia chính trị diễn ra trên không gian mạng, trong đó internet được sử dụng làm phương tiện với mục tiêu hướng tới hệ thống chính trị - xã hội trong thực tế³.

Sự tham gia chính trị trực tuyến thể hiện nhiều điểm khác biệt so với các hình thức tham gia chính trị truyền thống, đồng thời luôn mang tính hai mặt.

Thứ nhất, xét về tác động tích cực, có thể khái quát một số điểm nổi bật sau: 1) *Tính thuận tiện của mạng internet và phạm vi tham gia rộng rãi của người dân:* Trong thời đại

bùng nổ internet, bất kỳ cá nhân nào sở hữu thiết bị điện tử đều có thể truy cập internet. Các chủ thể tham gia không cần phải được bầu ra dựa trên những tiêu chuẩn cụ thể để trở thành “đại biểu nhân dân”, họ hoàn toàn có thể bày tỏ ý kiến của mình đối với các quyết định, hành động của chính quyền và các vấn đề chính trị nhạy cảm trên các diễn đàn trực tuyến; 2) *Tính ẩn danh của mạng internet và quyền tự do ngôn luận của chủ thể tham gia*: Trên không gian mạng, các chủ thể có thể lựa chọn tham gia ẩn danh hay dùng danh tính ảo để bày tỏ quan điểm về các vấn đề chính trị. Chính tính ẩn danh này giúp công dân dễ dàng thể hiện ý kiến, sự đánh giá đối với các hoạt động của chính quyền. Tính chất này tạo nên ưu thế cho cách thức tham gia chính trị trực tuyến của công dân, đồng thời tạo điều kiện giúp họ hiện thực hóa quyền tự do ngôn luận; 3) *Tính mở của không gian mạng và tính bình đẳng giữa các chủ thể tham gia*: So với các phương tiện truyền thông truyền thống, tính mở của không gian mạng sẽ giúp loại bỏ các yếu tố như: Địa vị, quyền lực, của cải và danh tính của chủ thể tham gia trong đời sống thực, từ đó tạo điều kiện để mọi cá nhân trở thành những chủ thể tham gia chính trị bình đẳng; 4) *Tính tương tác mạnh mẽ của mạng internet*: Trong không gian chính trị trực tuyến, việc truyền tải thông tin luôn diễn ra tức thì, tính tương tác và chia sẻ cao. Theo đó, những phản hồi mang tính tương tác giữa chính quyền và người dân có thể thúc đẩy một cách hiệu quả quá trình hiện thực hóa lợi ích chung của người dân.

Thứ hai, bên cạnh những tác động tích cực thì sự tham gia chính trị trực tuyến của công dân còn tiềm ẩn nhiều tác động tiêu cực. Có thể nhấn mạnh một số điểm sau: 1) *Tính ảo*

của mạng internet và tính lỏng lẻo trong các ràng buộc đối với hành vi chính trị của công dân: Chính tính ẩn danh, thiếu sự ràng buộc “cứng” của mạng internet đã khiến một số chủ thể dễ dàng buông lỏng hoặc bỏ qua việc tự kiểm soát hành vi cá nhân khi tham gia các hoạt động chính trị trực tuyến. Thậm chí, một vài cá nhân còn tung tin đồn chính trị gây hoang mang dư luận, ảnh hưởng trực tiếp đến sự ổn định của toàn xã hội; 2) *Tiềm ẩn nguy cơ lừa đảo qua mạng và tính thiếu trật tự khi tham gia*: Lợi dụng tính ẩn danh của mạng internet, một số chủ thể đã thực hiện hoạt động lừa đảo và phát tán thông tin sai lệch. Những thông tin này không chỉ là yếu tố gây rối loạn quá trình tham gia chính trị trực tuyến, mà còn tiềm ẩn nguy cơ gây ra sự khủng hoảng về tính chính đáng của hệ thống chính trị, đồng thời tạo ra những dạng bất bình đẳng xã hội mới; 3) *Tính mở của mạng internet và sự thiếu tính duy lý của các chủ thể trong quá trình tham gia chính trị trực tuyến*: Với môi trường internet, việc bày tỏ quan điểm cá nhân của người dân có thể trở nên dễ dàng hơn, tuy nhiên những quan điểm thiên về cảm xúc, đặc biệt là cảm xúc tiêu cực, thiếu trách nhiệm, thiếu chuẩn mực sẽ gây tác động bất lợi cho sự ổn định của xã hội và sự phát triển của đất nước.

Sự phản hồi của chính quyền

Sự phản hồi của chính quyền là một vấn đề quan trọng được đặt ra trong các lý thuyết hành chính công và là sản phẩm trực tiếp của quá trình thực hiện các hoạt động hành chính công. Nhìn từ nguồn gốc của khái niệm, “phản hồi” là khái niệm đề cập đến mối quan hệ tương tác hai chiều giữa chủ thể và đối tượng trong những điều kiện môi trường xã hội nhất định⁴. Sự phản hồi của chính quyền cũng hàm chứa hai tầng nghĩa: *Một mặt*,

chính quyền phải nhạy cảm với các nhu cầu, vấn đề của người dân; *mặt khác*, chính quyền phải đưa ra những phản hồi tích cực, hiệu quả và kịp thời giải quyết các vấn đề. Theo đó, phản hồi của chính quyền là một quá trình tương tác, trong đó chính quyền dựa trên nguyên tắc tối đa hóa lợi ích công, dựa vào các phương thức cung cấp dịch vụ nhất định để tích hợp và hiện thực hóa nhu cầu và mong đợi của xã hội và quần chúng nhân dân.

Phản hồi của chính quyền được thực hiện dựa trên những lợi thế về thông tin, công nghệ, tính liên chính cũng như khả năng dẫn dắt và trao đổi với công dân; từ đó, hình thành một quá trình phản hồi mang tính duy lý và hướng tới lợi ích chung của công dân. Điều này không phải là sự “độc quyền” của chính quyền, mà là kết quả của mối quan hệ tương tác giữa hai chủ thể: Chính quyền với tư cách là chủ thể phản hồi; và người dân với tư cách là đối tượng được phản hồi trong những điều kiện môi trường xã hội nhất định. Trong bài viết này, sự tương tác đó được xem xét dựa trên sự tác động, ảnh hưởng lẫn nhau giữa chính quyền và người dân thông qua phương tiện truyền thông trực tuyến. Khi tham gia các hoạt động chính trị trực tuyến, *một mặt*, người dân được tự do ngôn luận trên internet và tham gia thảo luận về các vấn đề chính trị; *mặt khác*, chính quyền cần kịp thời đáp ứng các yêu cầu chính trị của công dân, đồng thời giải quyết hiệu quả các vấn đề được dư luận quan tâm.

Trong bối cảnh thời đại kỹ thuật số phát triển mạnh mẽ tại Việt Nam, Chính phủ đã và đang tích cực thực hiện việc thu thập và phản hồi ý kiến của người dân thông qua nhiều phương thức đa dạng, phù hợp với xu thế chuyển đổi số quốc gia. Các hoạt động này được triển khai qua các kênh cụ thể như:

1) *Các nền tảng dịch vụ công trực tuyến trở thành kênh trọng yếu giúp Chính phủ lắng nghe và tiếp nhận ý kiến của công dân, tiêu biểu như*: Cổng thông tin điện tử của chính quyền tại Trung ương và địa phương đã tích hợp các chức năng đăng ký trực tuyến, hỏi - đáp tương tác và gửi ý kiến đóng góp, tạo điều kiện để các cá nhân, tổ chức thực hiện việc tham vấn, phản ánh với Chính phủ một cách nhanh chóng, thuận tiện⁵; 2) *Đường dây nóng trực tuyến của Chính phủ* đã được tích hợp, kết nối với nhiều chức năng tham vấn, khiếu nại và phản ánh, đóng vai trò là cầu nối tương tác trực tiếp giữa Chính phủ và người dân, đảm bảo thông tin được truyền tải và xử lý kịp thời; 3) *Các nền tảng mạng xã hội và ứng dụng chính thức* (Facebook, Zalo, YouTube, các ứng dụng Chính phủ trên Google Play) cho phép Chính phủ tương tác tức thời với công dân, đồng thời hỗ trợ phản hồi nhanh chóng các ý kiến, kiến nghị của người dân. Đặc biệt, nhiều cơ quan của Chính phủ đã thành lập đội ngũ chuyên trách để quản lý các nền tảng này nhằm đảm bảo theo dõi, phản hồi kịp thời mọi mối quan tâm của công dân; 4) *Các nền tảng giám sát và báo cáo trực tuyến* được triển khai nhằm tiếp nhận sự giám sát của người dân đối với hoạt động của Chính phủ và hành vi của công chức, qua đó mở rộng không gian tham gia của công dân vào hoạt động kiểm tra, giám sát. Đặc biệt, tháng 7-2025, Ban Chỉ đạo Trung ương về phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số đã tổ chức ra mắt 3 nền tảng số chuyên biệt phục vụ việc giám sát triển khai Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22-12-2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, bao gồm: Cổng thông tin điện tử Đảng Cộng

sản Việt Nam; Hệ thống Giám sát, đánh giá Nghị quyết số 57-NQ/TW; và Hệ thống Thông tin tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị, giải pháp, sáng kiến phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia⁶. Những nỗ lực này phản ánh quyết tâm của Việt Nam trong việc tăng cường cơ sở và phương thức tương tác giữa chính quyền với người dân, nhằm nâng cao năng lực quản lý nhà nước, mở rộng dân chủ và đáp ứng ngày càng tốt hơn sự mong mỏi, nguyện vọng chính đáng của Nhân dân.

Nói tóm lại, sự phản hồi của chính quyền thực chất là quá trình tương tác giữa chính quyền và công dân. Sự tham gia chính trị trực tuyến của công dân là quyền tự do của công dân trong việc bày tỏ yêu cầu và quan điểm chính trị thông qua mạng internet, đồng thời tham gia giám sát các quyết định và hoạt động phục vụ khác nhau của chính quyền. Điều này đòi hỏi chính quyền phải có những phản hồi nghiêm túc và kịp thời. Những tác động tích cực và tiêu cực của việc tham gia chính trị trực tuyến, đặc biệt là những tác động tiêu cực, đòi hỏi chính quyền phải điều tiết hành vi chính trị trực tuyến của công dân một cách hiệu quả và định hướng hoạt động này phát triển theo hướng lành mạnh. Đối với mối quan hệ giữa chính quyền và người dân, tham gia chính trị trực tuyến thực chất là mối quan hệ tương tác giữa “đầu vào” và “đầu ra”. *Một mặt*, người dân sử dụng internet để bày tỏ mối quan tâm, kiến nghị và mong đợi sự phản hồi từ chính quyền; *mặt khác*, chính quyền ban hành chính sách, đưa ra yêu cầu tới người dân nhằm đảm bảo lợi ích công được thực hiện. Khi sự tương tác này diễn ra tích cực thì sự tham gia chính trị của công dân sẽ trở nên tích cực và hiệu quả. Ngược lại, nếu mối quan hệ tương tác

tiêu cực thì có thể dẫn đến hiện tượng rối loạn trong trật tự xã hội. Có thể thấy rằng, phản hồi của chính quyền và sự tham gia chính trị trực tuyến của công dân là mối quan hệ tương hỗ, bổ sung cho nhau, mang tính tương quan nội tại, biện chứng thống nhất.

2. Vai trò của chính quyền trong quá trình tham gia chính trị trực tuyến của công dân

Trên thực tế, yếu tố quyết định sự phát triển của nền chính trị trực tuyến ở mỗi quốc gia không chỉ phụ thuộc vào bản thân yếu tố “trực tuyến”, mà còn chịu sự chi phối của nhiều nhân tố khác, trong đó chính quyền là chủ thể có vai trò đặc biệt quan trọng. Vai trò của chính quyền trong quá trình tham gia chính trị trực tuyến của công dân được thể hiện qua các nội dung sau:

Một là, lắng nghe và lên tiếng.

Thế giới ảo là sự mở rộng không gian của đời sống thực. Khi cơ chế bày tỏ ý kiến, quan điểm trong xã hội thực còn tồn tại những hạn chế nhất định thì internet đã trở thành kênh bổ sung quan trọng để người dân thể hiện tiếng nói của mình. Nhờ tính ảo và tính ẩn danh của mạng internet, người dân có thể dễ dàng bày tỏ ý kiến mà không lo ngại bị “đáp trả”; đồng thời, tính bình đẳng và tính mở của mạng internet cũng góp phần làm cho thông tin trở nên công khai, minh bạch hơn. Trước thực tế đó, việc lắng nghe, làm dịu và định hướng dư luận xã hội trở thành trách nhiệm quan trọng của chính quyền. *Thứ nhất*, chính quyền cần đưa dư luận xã hội trực tuyến vào chương trình công tác cũng như quá trình xử lý các công việc chung. Trong khi các phương tiện truyền thông truyền thống thường có tính chọn lọc cao do giới hạn về dung lượng hoặc do những cân nhắc về hệ tư tưởng khiến việc

bày tỏ ý kiến chủ yếu tập trung vào nhóm công dân ưu tú, thì môi trường trực tuyến lại là kênh thể hiện quan điểm rộng rãi và trực tiếp hơn. Trên internet, người dân có thể nhanh chóng bày tỏ mối quan tâm, ý kiến của mình đối với hành vi của chính quyền và các quan chức mà không phải trải qua những thủ tục hành chính, kiểm tra và phê duyệt phức tạp. Do đó, chính quyền cần quan tâm đến cảm xúc của người dùng, xử lý hài hòa mối quan hệ giữa luồng dư luận chính thức “từ trên xuống” trong xã hội thực và luồng dư luận “từ dưới lên” trên không gian mạng; từ đó, hình thành sự tương tác tích cực giữa hai chiều. *Thứ hai*, cần coi dư luận xã hội trực tuyến là một tiêu chí chính thức trong lựa chọn và đánh giá hiệu quả hoạt động của đội ngũ cán bộ. Cán bộ, công chức là “đầy tớ” của dân, do đó, năng lực và phẩm chất của họ không chỉ được phản ánh qua sự đánh giá nội bộ của cơ quan mà còn phải được kiểm chứng bằng mức độ hài lòng của người dân. Tham gia chính trị trực tuyến là xu hướng chung nên đòi hỏi các cơ quan liên quan cần xem xét đưa ý kiến của người dùng mạng vào tiêu chí đánh giá cán bộ với mức độ phù hợp. Không chỉ trong quá trình công tác mà ngay cả trong khâu tuyển chọn, bổ nhiệm cán bộ, ý kiến của người dân qua các kênh thông tin trực tuyến chính thức của các cơ quan cũng cần được lắng nghe, xem xét như một trong những tiêu chí đánh giá quan trọng.

Hai là, hành động và tham gia.

Đề ứng phó với những thay đổi trong môi trường quản lý do phương thức tham gia chính trị trực tuyến mang lại, chính quyền cần phản hồi tích cực, xử lý tốt mối quan hệ với người dân, tích cực tham gia các hoạt động phản biện chính trị trực tuyến thay vì

coi người dùng mạng là những “đối tượng ảo” và từ chối lắng nghe ý kiến của họ. Trong bối cảnh trả lời chất vấn chính trị trực tuyến ngày càng trở nên phổ biến thì việc đảm bảo cung cấp dịch vụ công nhanh chóng, minh bạch, hiệu quả phải trở thành chức năng cốt lõi của chính quyền.

Thứ nhất, cần xây dựng trang thông tin điện tử chính thức của chính quyền có tính tương tác cao, trong đó chú trọng vai trò dịch vụ của cơ quan công quyền. Trang thông tin điện tử không chỉ để truyền tải thông tin một chiều hay công khai các quyết định chính sách, chỉ thị, nghị định của chính quyền mà quan trọng hơn là phải thể hiện được trách nhiệm giải trình và cơ chế phản hồi đối với những nội dung công bố. Nền tảng công bố thông tin cần được chuyển đổi thành kênh đối thoại hai chiều giữa chính quyền và người dân, trong đó một số quyết định chính sách quan trọng cần được công bố trực tuyến để lấy ý kiến đa chiều. Để bảo đảm tính hiệu quả, cần bố trí đội ngũ nhân sự có trình độ chuyên môn phụ trách việc tiếp nhận và phản hồi nhanh chóng, tích cực và hiệu quả các ý kiến, thắc mắc của công dân. Đồng thời, cán bộ của cơ quan công quyền cần xây dựng kế hoạch, chương trình đối thoại trực tuyến định kỳ và kiên nhẫn trả lời các câu hỏi mà người dân đặt ra. Chính từ đó, sự chủ động, tinh thần trách nhiệm và nhiệt tình tham gia chính trị trực tuyến của công dân mới được phát huy tối đa.

Thứ hai, cần thúc đẩy quá trình thể chế hóa việc tham gia chính trị trực tuyến và ngăn chặn “sự tiến thoái lưỡng nan của xã hội” (social dilemmas) trên internet⁷. Học giả Samuel P.Huntington từng nhấn mạnh về mối quan hệ biện chứng giữa mức độ tham gia chính trị của công dân và tiến trình thể chế

hóa chính trị trong bối cảnh hiện đại hóa. Cụ thể, khi sự nhiệt tình tham gia chính trị của người dân ngày càng gia tăng mạnh mẽ trong khi các thiết chế chính trị chưa được kiện toàn tương ứng để đáp ứng nhu cầu này, thì nguy cơ xảy ra bất ổn chính trị sẽ có xu hướng gia tăng đáng kể⁸. Vì vậy, việc tích hợp sự tham gia chính trị trực tuyến vào quá trình thể chế hóa cần được coi là lựa chọn ưu tiên.

Trong nội dung này, có thể khẳng định rằng vai trò kiến tạo thể chế và xây dựng khung khổ pháp lý của nhà nước, đặc biệt là chính quyền các cấp, giữ vị trí then chốt và mang tính quyết định. Hoạt động này có ý nghĩa quan trọng trong việc tạo lập một môi trường thuận lợi, an toàn, minh bạch và lành mạnh, từ đó thúc đẩy và bảo đảm quyền được tham gia vào hoạt động chính trị trực tuyến của người dân một cách hiệu quả, có trách nhiệm và phù hợp với quy định của pháp luật. Trong bối cảnh chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, nhà nước cần chủ động xây dựng, hoàn thiện và cập nhật hệ thống pháp luật phù hợp với xu thế phát triển của công nghệ thông tin và truyền thông, trong đó quy định rõ ràng, cụ thể về quyền và nghĩa vụ của công dân khi tham gia các hoạt động chính trị, xã hội thông qua không gian mạng. Đồng thời, cần đặc biệt chú trọng đến việc bảo vệ quyền tự do ngôn luận, quyền tiếp cận thông tin và quyền được bày tỏ ý kiến một cách hợp pháp, không vi phạm pháp luật, không xâm phạm lợi ích của cộng đồng, quốc gia và quyền lợi hợp pháp của cá nhân, tổ chức khác. Chính quyền các cấp cần chủ động xây dựng, ban hành và triển khai các cơ chế, chính sách cởi mở, linh hoạt và khuyến khích sự tham gia tích cực của người dân vào quá trình hoạch định chính sách công, giám sát hoạt động của bộ máy

hành chính nhà nước, cũng như đóng góp ý kiến xây dựng đất nước thông qua các nền tảng số, ứng dụng công nghệ thông tin hiện đại. Việc này không chỉ góp phần nâng cao chất lượng hoạch định chính sách mà còn tăng cường mối liên hệ giữa nhà nước và nhân dân, tạo nên một môi trường dân chủ gần gũi, minh bạch và dễ tiếp cận. Chỉ khi có một hệ thống pháp lý vững chắc, môi trường số an toàn và cơ chế tham gia hiệu quả, người dân mới có thể phát huy tối đa vai trò của mình, từ đó góp phần nâng cao hiệu quả quản trị nhà nước, cải thiện chất lượng dịch vụ công và phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa một cách toàn diện, sâu rộng trong kỷ nguyên số.

Thứ ba, cải thiện hệ thống công bố thông tin của chính quyền hướng tới xây dựng chính quyền minh bạch. Bản thân việc lan truyền tin đồn là một biểu hiện của sự thiếu tin tưởng của xã hội đối với chính quyền. Thực tế cho thấy, nhiều tin đồn được hình thành do chính quyền không công khai thông tin mà công chúng thực sự quan tâm. Do đó, chính quyền cần kịp thời công khai các thông tin, thậm chí khi cần thiết cần công bố cả những thông tin về mặt trái của xã hội. Điều này có thể được thực hiện thông qua những người phát ngôn tin tức trực tuyến, các trang thông tin điện tử của chính quyền và phương tiện thông tin đại chúng. Đồng thời, chính quyền cần nhanh chóng thiết lập hệ thống cảnh báo sớm và hệ thống thu thập thông tin về tình trạng bất ổn trong xã hội nhằm kịp thời ứng phó với các tình huống khẩn cấp; quy định rõ các cơ quan và cá nhân chịu trách nhiệm trong việc xử lý, bảo đảm mọi tình huống được giải quyết kịp thời, hiệu quả; có cơ chế xem xét trách nhiệm và xử lý kỷ luật đối với các vi phạm. Theo đó, cần đảm bảo tính minh bạch, công khai, rõ

ràng trong mọi hoạt động của bộ máy nhà nước, từ đó tạo dựng niềm tin, sự đồng thuận và sự ủng hộ của người dân khi tham gia các hình thức dân chủ trực tuyến như: Góp ý chính sách, phản ánh ý kiến, giám sát hoạt động công vụ...

Ba là, định hướng.

Sự lan tràn của tin đồn trên không gian mạng đã và đang đặt ra thách thức lớn đối với công tác quản lý của chính quyền. Do đó, chính quyền cần trở thành người định hướng trong quá trình chất vấn các vấn đề chính trị trực tuyến, trên cơ sở xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật với các quy định rõ ràng, thống nhất. Bên cạnh việc hoàn thiện khung pháp lý, cần tăng cường giáo dục, phổ biến pháp luật về việc sử dụng mạng internet đảm bảo mọi công dân tham gia hoạt động trực tuyến và các nhà quản lý mạng internet đều biết luật, hiểu luật, tuân thủ luật và có ý thức ngăn chặn, tẩy chay các hoạt động phi pháp. Đồng thời, chính quyền cũng cần kịp thời ngăn chặn, xử lý nghiêm minh các hành vi phạm tội, hoạt động phi pháp trực tuyến, qua đó duy trì kỷ cương, bảo đảm không gian mạng phát triển lành mạnh, phục vụ tích cực cho sự ổn định và phát triển của xã hội.

Có thể thấy, pháp luật là quy định bắt buộc, còn đạo đức là “pháp luật của lương tâm”, tuy không mang tính cưỡng chế, nhưng tác dụng xã hội của nó đôi khi còn mạnh mẽ hơn cả pháp luật và có sức thấm thấu sâu sắc. Do tính ẩn danh và tính ảo của mạng internet, việc kiểm soát về mặt đạo đức trên mạng internet khó khăn hơn nhiều so với việc kiểm soát hành vi của các cá nhân trong xã hội thực. Vì vậy, song song với việc củng cố pháp luật, chính quyền cần xây dựng các quy tắc đạo đức trên mạng internet và lồng ghép chặt

chẽ cả hai yếu tố này trong quá trình quản lý. Nhìn từ khía cạnh này, chính quyền chủ yếu được phản ánh với vai trò là người định hướng, dẫn dắt các giá trị xã hội. Cụ thể hơn, chính quyền sẽ thực hiện một số vai trò chủ đạo sau: *Thứ nhất*, tăng cường giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho những người hoạt động trực tuyến, đặc biệt là các nhà báo, người có ảnh hưởng lớn trong các lĩnh vực và người sáng tạo nội dung, thông qua các khóa đào tạo, hội thảo chuyên đề và chương trình nâng cao nhận thức về trách nhiệm xã hội khi sử dụng internet, nhằm đảm bảo họ lan tỏa nội dung tích cực, trung thực và tuân thủ pháp luật; *Thứ hai*, lan tỏa các quan niệm truy cập internet khoa học, văn minh và an toàn thông qua một số tổ chức có chức năng xã hội hóa chính trị như: Gia đình (vai trò giáo dục ban đầu), trường học (lồng ghép nội dung giáo dục sử dụng internet vào chương trình học), xã hội (thông qua các chiến dịch truyền thông cộng đồng) và các tổ chức, nhóm cộng đồng khác (như câu lạc bộ internet an toàn); đồng thời, tẩy chay một cách có ý thức các nội dung trực tuyến không lành mạnh như nội dung khiêu dâm, cờ bạc và ma túy và các hành vi bạo lực, kích động thù địch; tuyên truyền để người dân tự giác kiểm soát hành vi trực tuyến của bản thân và gia đình; *Thứ ba*, tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến rộng rãi về đạo đức trên mạng internet thông qua các phương tiện thông tin đại chúng hoặc phương tiện truyền thông trực tuyến. Xây dựng cơ chế khuyến khích công dân chủ động báo cáo các hành vi sai trái trên internet như: Lan truyền tin giả, nội dung xuyên tạc, quấy rối mạng, nếu cần có thể áp dụng cơ chế khen thưởng vật chất (tiền thưởng, quà tặng) hoặc tinh thần (biểu dương, khen thưởng công

khai) để ghi nhận và động viên những đóng góp tích cực trong việc xây dựng môi trường mạng lành mạnh.

Tóm lại, trong bối cảnh hiện nay, chính trị trực tuyến đã trở thành một yêu cầu tất yếu đối với các cơ quan quản lý nhà nước. Để ứng phó hiệu quả với những tình huống mới phát sinh trong kỷ nguyên số, chính quyền cần không ngừng nâng cao năng lực chuyên môn, chủ động biến thách thức thành động lực phát triển, bắt kịp nhịp độ phát triển của thời đại.

Đồng thời, cần nỗ lực xác lập rõ ràng các định hướng chiến lược, kịp thời điều chỉnh và chuyển đổi chức năng quản lý phù hợp với yêu cầu của thực tiễn. Việc đẩy mạnh xây dựng chính quyền công khai, minh bạch; nâng cao hiệu quả triển khai các cổng thông tin điện tử của cơ quan nhà nước; tăng cường công tác giám sát không gian mạng là những nhiệm vụ then chốt nhằm đảm bảo hoạt động tham gia chính trị trực tuyến của công dân diễn ra trật tự, an toàn và hiệu quả ■

-
- ¹ Xem: Samuel P.Huntington, Joan M.Nelson, *No Easy Choice: The Politics of Development in Developing Countries*, Harvard University Press, 1976, p.3.
  - ² Xem: P.Norris, *Democratic Phoenix: Reinventing Political Activism*, Cambridge University Press, 2002, p.16.
  - ³ Xem: J.Oser, M.Hooghe, and S.Marien, *Is online participation distinct from offline participation? A latent class analysis of participation types and their stratification*, Political Research Quarterly, vol.66, no.1, 2013, p.98.
  - ⁴ Xem: Viện Ngôn ngữ học, *Từ điển tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng, Đà Nẵng, 1998, tr.739.
  - ⁵ Thời gian qua, Việt Nam đã thực hiện việc lấy ý kiến sửa đổi Hiến pháp năm 2013 thông qua ứng dụng VNeID với quy trình đơn giản, dễ dàng và đạt hiệu quả cao. Xem: *Các bước lấy ý kiến về sửa đổi Hiến pháp năm 2013 trên VNeID*, <https://nhandan.vn>, ngày 8-5-2025.
  - ⁶ Xem: Hiền Hòa, Kim Thanh, *Ra mắt hệ thống 3 nền tảng số phục vụ giám sát triển khai Nghị quyết 57-NQ/TW*, <https://dangcongsan.org.vn>, ngày 2-7-2025.
  - ⁷ Đây là vấn đề liên quan đến sự cân bằng giữa lợi ích cá nhân và lợi ích chung khi tham gia các hoạt động trực tuyến. Các vấn đề có thể kể đến là tin giả, tin sai lệch, bí mật cá nhân, bắt nạt trực tuyến, tham gia thụ động...
  - ⁸ Xem: Samuel P.Huntington, *Political order in changing societies*, Yale University Press, 1968, p.153.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Samuel P.Huntington, *Political order in changing societies*, Yale University Press, 1968.
2. Samuel P.Huntington, Joan M.Nelson, *No Easy Choice: The Politics of Development in Developing Countries*, Harvard University Press, 1976.
3. Lê Văn Chiên, *Sự tham gia của người dân vào quản lý xã hội ở Việt Nam*, Tạp chí Lý luận chính trị, số 11-2019.
4. ThS. Nguyễn Thu Phương, PGS, TS. Phạm Việt Thắng, *Sự tham gia chính trị của người dân trong bối cảnh chuyển đổi số*, <https://lyluanchinhtri.vn>, ngày 29-4-2025.